

GLOBALIZACIJA I MEĐUNARODNA POVEZANOST DESNIH EKSTREMISTA

Damir Velički *

UDK: 329.055.1(100)

329.18(100)

321.022(100)

323.2(100)

Pregledni rad

Primljeno: 19.X.2012.

Prihvaćeno: 30.IX.2012.

Sažetak

Globalizacija je, prema desnoekstremističkom poimanju, instrument vladavine onih koji u ime profita žele uništiti nacije i njihove specifičnosti. Globalizacija je ujedno postala bitna agitacijska tema desnih ekstremista i izvan nacionalnih granica. Pritom se desnoekstremistički protivnici globalizacije međusobno povezuju i globaliziraju u borbi protiv te iste globalizacije. Desni ekstremizam postao je transnacionalan u ideološkom i strukturnom smislu. Zbog kompleksnosti fenomena u ovom se radu pažnja posvećuje pojedinim njegovim aspektima. Kao prvo, analiziralo se djelovanje nekoliko zapadnoeuropskih desnoekstremističkih stranaka. Zatim se analizirao desni ekstremizam kao transnacionalni fenomen, oblici međunarodnog umrežavanja desnoekstremističkih stranaka i organizacija, međunarodna desnoekstremistička mreža u području mladenačke supkulture, kao i mjere represije i prevencije u nekim europskim zemljama. Na kraju se zaključuje da desni ekstremizam, kako u organiziranom, tako i u supkulturnom obliku, ne predstavlja zbog svoje međunarodne povezanosti automatski i znatno ozbiljniju prijetnju demokratskim društvima. Međutim, sama činjenica da desni ekstremisti pokušavaju prevladati nacionalne suprotnosti, pokazuje da se desnom ekstremizmu mora posvetiti pojačana pažnja.

Ključne riječi: globalizacija, desni ekstremizam, desnoekstremistička supkultura, prevencija

1. UVOD

Globalizacija se, između ostaloga, definira i kao multikauzalni proces s rezultatom da događaji u jednom dijelu svijeta u sve većoj mjeri dotiču društva i problemska područja u drugom dijelu svijeta (Woyke, 2003.: 43). Međutim, niti o konkretnom sadržaju pojma *globalizacija* niti o procjeni fenomena ne vlada suglasnost. Nedo-

---

* Dr.sc. Damir Velički (damir.velicki@ufzg.hr) docent je na Učiteljskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

statak jasne definicije upućuje na kompleksnost globalizacije i odražava kako različitost oblika pojavljivanja tako i različitost teorijskih koncepcija o njoj. Relativno nesporna je činjenica da su se nakon 1989. godine brzina i intenzitet društvenih i ekonomskih promjena naglo povećali, što vrijedi i za internacionalna umrežavanja i međuovisnosti. Globalizacija vodi k brojnim rascjepima, primjerice socijalnoj polarizaciji unutar i između društava (Herkommer, 1999.; Bieling, 2000.), ili pak dualizmu procesa transnacionalnih migracija u ekspertnu, odnosno elitnu migraciju i siromašnu migraciju (Butterwege i Hentges, 2006.). Globalizacija se, nadalje, ne može svesti samo na promjene u ekonomskom i socijalnom području, nego bilježimo i širenje vrijednosnih predodžbi, kao i gubitak nacionalnog suvereniteta u korist supranacionalnih institucija. Upravo zbog toga su globalizacijski procesi postali i plodno tlo za desnoekstremističku agitaciju, jer se, prema shvaćanju desnih ekstremista, njima služe globalisti koji uzrokuju "...migracijske struje, a one, isto kao i uniformnost tržišta, produkata i komunikacije vode k uništenju jezika i kultura"¹.

Istraživanje je političkog ekstremizma, u ovom slučaju desnog, heterogeno (Kaase, 1996.), analiza ekstremističkih pojava obuhvaća više razina, od analize stranaka i organizacija, do političkih stavova birača i članstva ekstremističkih stranaka, ekstremističkih akcija i strategija, pa sve do mladenačke supkulture. Zbog kompleksnosti fenomena u ovom će se radu o globalizaciji i desnom ekstremizmu pažnja posvetiti pojedinim aspektima. Utoliko će se, nakon kratkog definiranja pojma desnog ekstremizma, analizirati programi nekoliko zapadnoeuropskih desnoekstremističkih stranaka kao i izjave njihovih čelnih ljudi o globalizaciji, ukratko, sažeti desnoekstremističko poimanje globalizacije.

Zatim ćemo se osvrnuti na desni ekstremizam kao transnacionalni fenomen, na oblike međunarodnog umrežavanja desnoekstremističkih stranaka i organizacija, te na kraju i na međunarodnu desnoekstremističku mrežu i suradnju u području mladenačke supkulture.

Budući da je iz perspektive desnih ekstremista "neprijatelj" globalno povezan, i desni ekstremisti sve veću pozornost pridaju međunarodnom umrežavanju, a opet kao odgovor na to mnoge zemlje, u prvom redu europske, razvijaju vrlo slične, u dijelovima i istovjetne mjere represije i prevencije desnog ekstremizma. Štoviše, na razini EU vidljive su i neke međunarodno koordinirane mjere. Upravo će o njima biti riječi u drugom dijelu rada, a u zaključnim razmatranjima će se odgovoriti na pitanje koje je ujedno i vodilja cijelog rada: predstavlja li desni ekstremizam, zbog svoje globalne povezanosti i s obzirom na evidentno intenziviranje međunarodne suradnje veću i ozbiljniju prijetnju demokratskim sustavima?

U nastavku će se, kao prvo, analizirati programi i izjave čelnih ljudi četiriju zapadnoeuropskih desnoekstremističkih stranaka o globalizaciji kako bi se pokazalo da je globalizacija posljednjih godina postala bitna agitacijska tema desnih ekstremista u zemljama zapadne Europe.

---

¹ "12 teza globalizma" njemačke stranke NPD, dostupno na: http://www.npd-trier.de/Programmatik/12_Thesen_zum_Globalismus.pdf (01.10.2007.)

2. GLOBALIZACIJA KAO AGITACIJSKA TEMA DESNIH EKSTREMISTA U ZEMLJAMA ZAPADNE EUROPE

Kada je riječ o desnom ekstremizmu, valja naglasiti da postoje njegove razne definicije (Jaschke, 1994.; Stöss, 1989.; Gessenharter, 1987.; Pfahl-Traughber, 1993. i dr.), te potreba razgraničenja pojma desnog ekstremizma od pojma desnog radikalizma (Velički, 2010.). Međutim, usprkos određenoj nejedinstvenosti sadržajne konkretizacije pojma *desnog ekstremizma*, većina autora se slaže da je, sažeto rečeno, za određivanje toga pojma presudna ideologija nejednakosti, usko povezana s agresivnim nacionalizmom te ksenofobijom, odnosno rasizmom. Nadalje, osim autoritarnosti, socijaldarvinističkih i biologijskih teza, prikrivenog ili otvorenog antisemitizma, u značajke desnog ekstremizma valja ubrojiti i pokušaje opravdavanja nacionalsocijalističke vladavine te ublažavanje i potpuno negiranje holokausta.

Desni ekstremisti posljednjih godina koriste globalizaciju kao agitacijsku temu za postizanje svojih ciljeva. Tako se primjerice u *Malom leksikonu osnovnih političkih pojmova*², pod natuknicom "Globalizacija" moglo pročitati sljedeće: "Globalizacija je nastojanje internacionalnog kapitalizma da stvori što je više moguće jedinstvene okvire koji povećavaju dobit, pribavljaju radnu snagu, iskorištavaju sirovine i omogućuju monopolističku prodaju roba. Taj je razvitak uništio vlastite regionalne nacionalne oblike života i privrede." Nadalje, "internacionalizam" se tumači kao pokušaj "... da se širom svijeta zavlada narodima i njihovim privredama te pokušaj preoblikovanja njihovih života radi zarade". Ukratko, globalizacija je prema desnoekstremističkom poimanju instrument vladavine onih koji u ime profita žele uništiti nacije i njihovu samostalnost i specifičnost. Proces globalizacije je, prema viđenju desnih ekstremista, ciljano uništavanje kultura, tradicija i vrijednosti (u konačnici i nacija i naroda) od strane globalista, a od "globalista" vodeću ulogu imaju Sjedinjene Američke Države, odnosno naročito "istočna obala" (kao sinonim za židovsku prevlast). U taj "globalizacijski plan" su osim toga uključene i brojne druge vlade i elite pod zajedničkim nazivnikom ZOG (Zionist Occupied Government). ZOG zapravo označava vjeru u židovsku svjetsku zavjeru u kojoj Židovi žele zavladatai vladama, bankama i medijima što se mora sprlječiti pod svaku cijenu.³ Globalizacija je postala agitacijska tema desnih ekstremista diljem Europe. Kao primjer, između ostalih, mogu se navesti programski ciljevi i izjave čelnih ljudi sljedećih stranaka: njemačke Nationaldemokratische Partei Deutschlands (NPD), britanske British National Party (BNP), francuske Front Nationale (FN) i austrijske Nationale Volkspartei (NVP). Međutim, prije toga valja ukratko predstaviti svaku od navedenih stranaka.

² "Taschenkalender des Nationalen Widerstandes 2006", Riesa: Deutsche Stimme-Verlag (<http://www.ds-versand.de>)(1.12.2006). *Deutsche Stimme* je časopis njemačke stranke "Nationaldemokratische Partei Deutschlands"(NPD) i prema podacima iz samog časopisa izlazi u nakladi od 25.000 primjeraka.

³ Ta se ideja može pratiti unatrag sve do tzv. *Protokola sionskih mudraca*, antisemitskog propagandnog materijala prema kojemu postoji plan stvaranja židovske svjetske prevlasti (usp. Sammons, 1998.)

Nationaldemokratische Partei Deutschlands (NPD) osnovana je 1964. godine. Sjedište stranke je u Berlinu, a stranka danas ima oko 5300 članova. Stranka izdaje časopis *Deutsche Stimme* koji izlazi mjesečno u nakladi od preko 20.000 primjeraka. Stranka NPD nastala je kao stranka nasljednica malih stranaka poput Deutsche Reichspartei (DRP) i raspuštene Sozialistische Reichspartei (SRP). Stranka NPD smatra da je "glavni neprijatelj samoostvarenja naroda danas internacionalno orijentirani kapital kojeg je izgradila američka globalna diktatura".⁴

Nadalje, "Poboljšati sustav SR Njemačke znači rezbariti po trulom drvetu. Jedina mogućnost predusresti probleme našeg vremena i učinkovito pridonijeti njihovom rješavanju jest u fundamentalnoj opoziciji prema liberalnokapitalističkom sustavu koji SR Njemačka kao pomagač u ostvarivanju globalizacije utjelovljuje".⁵ NPD ističe nužnost učinkovite oporbe jer ona jest i "oporba globalizaciji, a njezin politički model može biti samo zajednica naroda, dakle društveno i kulturno utemeljena uska zajednička pripadnost i solidarnost ljudi koji su pripadnici istog naroda, za razliku od globalnog 'Gleichschaltunga' kultura, naroda država".⁶

Britansku stranku **British National Party (BNP)** osnovao je 1982. John Tyndall odvojivši se od stanke National Front. Po prvi put od 1970. godine – kada je National Front postala četvrta po veličini stranka u Velikoj Britaniji - izborni uspjesi stranke BNP vratili su britanske desne ekstremiste na političku kartu Velike Britanije (Copsey, 2004.). BNP je danas najvažnija desnoekstremistička stranka u Velikoj Britaniji, a čelnik Nick Griffin član je Europskog parlamenta. Kada je riječ o globalizaciji, stav stranke je da "tek kada Britanija prigrli nacionalizam kao rješenje globalizacijom izazvane krize u suvremenosti, bit ćemo ponovno na sigurnom."⁷

BNP eksplicitno povezuje priljev azilanata, kriminalitet i *political correctness* kao rezultate plana "globalista": "Dakle, ukratko, razlog zašto Britanska nacionalna stranka proučava, protivi se i razotkriva spletke zagovaratelja globalizma jest taj što se problemi poput poplave azila, nekontroliranog kriminala i političke korektnosti nisu pojavili sami od sebe, već su (...) proizvod globalističkog mentaliteta i tehnika." (ibid.) Nick Griffin teme prostora, identiteta i rase povezuje vrlo usko s globalizacijom: Borba protiv "globalizma" jest zapravo borba za "kulturno i etničko preživljavanje" koju samo nacionalisti, u ovom slučaju BNP mogu voditi: "Ako razumijete sve o razornim globalizacijskim troškovima na ljudstvo i okoliš, ali vam se ne sviđa to što otvoreno govorimo o etničkoj pripadnosti i protivimo se masovnoj imigraciji na rasnoj i prostornoj osnovi, onda vam je mjesto u Zelenoj stranci, a ne kod nas."⁸

⁴ "Für die Vielfalt der Völker – gegen Überfremdung und Rassenkrieg", dostupno na: <http://www.jnbuvo.de> (1.9.2006)

⁵ "Für Ausbildungsplätze – Gegen Globalisierung" od 6.10.2004., dostupno na: <http://www.jn-nrw.de/kampagnen/ausbildungsplatzkampagne/aktuelles.htm> (1.9.2006.)

⁶ "Abrechnung mit dem System", Die Bestandsaufnahme aus Sicht des NPD-Vorsitzendes im Wortlaut, u: *Deutsche Stimme*, br. 12, Dezember 2000- Nr.1/2001, str. 6.

⁷ Lee Barnes, "The Alpha Net and National Security" od 10.10.2005., dostupno na: <http://www.bnp.org.uk> (18.3.2006).

⁸ Nick Griffin, "Capitalism-the big picture" od 16.12.2004., dostupno na: <http://www.bnp.org.uk> (20.03.2006)

Griffin antisemitizam prikrija antikapitalističkom retorikom: "Iako je dosta židovskih intelektualaca i lobista - uključujući Frankfurtsku školu i većinu vođa Pokreta za ljudska prava - odigralo važnu ulogu u pružanju akademskog i "moralnog" opravdanja za višerasni napad na održanje pojedinačnih rasa i kultura, potpuno je pogrešno zanemariti činjenicu da je ključni stvarni pokretač masovne imigracije uvijek kao i sada bila pohlepa bogatih pojedinaca, kompanija i korporacija." (ibid.) Francuska stranka **Front National** (FN) jedna je od najstarijih i najaktivnijih desnoekstremističkih stranaka u Europi koja na izborima dobiva od 5-15 posto glasova. Stranka ima oko 60.000 članova, vrlo je aktivna i ima utjecaja u brojnim udruženjima poslodavaca, sindikatu i brojnim interesnim grupama. Stranka je strogo hijerarhijski organizirana, a na čelu joj je bio Jean-Marie Le Pen od 1972. do 2011. godine, kada je vodstvo stranke preuzela Marine Le Pen. Inače, Jean-Marie Le Pen je zbog svojih rasističkih i antisemitskih izjava, kao i ublažavanja i relativiziranja nacističkih zločina – npr. "Vjerujem u nejednakost rasa", ili pak "U knjizi o Drugom svjetskom ratu, debeloj 1000 stranica, koncentracijski logori zauzimaju dvije stranice, a plinske komore 10-15 stranica, to ja nazivam detaljem" (*L'Humanité*, 29.IV. 2002.) - do 2007. godine bio 25 puta pravomoćno osuđivan. Odnos stranke prema globalizaciji može se predočiti sljedećim izjavama stranačkog čelnika Gollnisha: "Europskom unijom vlada gigantski birokratski i totalitarni stroj, što ima za posljedicu da pojam nacionalnodržavne slobode nestaje, iako je bio specifično obilježje europskog kulturnog kruga. Obezvređivanje pojma "nacije" vodi k prihvaćanju globalizacijske politike i volje SAD-a." (Gollnisch 2005.: 161) Ili: "Čini se da se sve pokrenulo kako bi se uništio identitet zapadnoeuropskog i kršćanskog kulturnog kruga u kojem je rođen francuski identitet." (ibid., 165) Osim spomenute tri veće europske stranke, valja spomenuti da i male, marginalne stranke, koriste istu antiglobalizacijsku retoriku, kao i veće, utjecajnije stranke. Kao primjer možemo navesti austrijsku **Nationale Volkspartei** (NVP). Stranka je službeno registrirana u studenome 2007. godine, ima nekoliko stotina članova i dosad nije sudjelovala u izborima. Čelnik stranke je Christian Hayer koji je istupio iz Bündnis Zukunft Österreich (BZÖ). I NVP se protivi globalizaciji i otvoreno se neprijateljski odnosi prema EU. U njihovom programu stoji: "Sadašnja Europska unija ne vidi svoj zadatak u osiguravanju etničke i kulturne egzistencije europskih nacija, nego u maksimalnoj upotrebi internacionalnog kapitala kojemu je cilj likvidiranje političkog, to znači i nacionalnog suvereniteta." Stranka nadalje zahtijeva "zabranu bilo koje vrste uplitanja sila koje nisu prostorno bliske, zabranu kapitala koji isto tako nije prostorno blizak i zabranu useljavanja plemena i naroda koje ne pripadaju tom prostoru – to je njihova vizija buduće europske zajednice". Stranka djeluje "protiv svakog uništenja naroda i njegove kulture, a ljude koji rade na uništavanju naroda i kulture (...) pozvat će u okvirima zakona na odgovornost." (Stranački program NVP-a, Članak 3.9.)⁹ Stranka NVP njeguje dobre kontakte s njemačkim NPD-om, britanskim BNP-om i francuskim Front Nationale. Kao što je vidljivo iz navedenih primjera, retorika i ciljevi vrlo su slični, gotovo identični, globalizacija je postala nezaobilazna agitacijska tema desnoekstremističkih stranaka. Međutim, globalizacija ne samo da mijenja svijet kakav poznajemo, nego utječe i mijenja i

⁹ Dostupno na www.nvp.at (1.10.2010.)

one pokrete i nastojanja koji joj se suprotstavljaju. To vrijedi i za desni ekstremizam. Globalizacija je postala bitna agitacijska tema i izvan nacionalnih granica, a desni ekstremizam je također u procesu globalnog organiziranja, umrežava se i izvan nacionalnih granica. Osim zajedničkih ideoloških crta, desni ekstremizam postao je transnacionalan i u strukturnom smislu. Posljednjih godina očito je intenziviranje međunarodnih veza kao i poboljšanje komunikacijskih puteva između desnoekstremističkih stranaka i organizacija na europskom tlu. Zbog toga će se u nastavku rada pažnja posvetiti i međunarodnoj desnoekstremističkoj mreži i suradnji, kako onoj neobvezujućoj, neslužbenoj komunikaciji, tako i institucionaliziranim strukturama i aktivnostima između desnoekstremističkih stranaka i organizacija.

3. MEĐUNARODNA DESNOEKSTREMISTIČKA MREŽA I SURADNJA

I nakon završetka Drugoga svjetskog rata je međunarodna desnoekstremistička mreža i suradnja poprimila različite oblike. Osim osobnih poznanstava, susreta i neformalnih kontakata, čiji se broj niti ne može točno ustanoviti, postojale su, dakako, mreže i organizirani putevi kojima su nacisti bježali u inozemstvo (Mahler, 1996.), ali one nisu predmet ovih razmatranja. Od posebnog značenja valja izdvojiti revizionističku kampanju koja je započeta u Njemačkoj još za vrijeme rata (Mayer, 2003.), ali su joj se priključili nakon završetka rata i mnogi zapadnoeuropski i američki autori. Radilo se o tvrdnji da Njemačka ne snosi sama krivicu za Drugi svjetski rat, kao i o relativizaciji odnosno negiranju holokausta. Prvi njemački autor koji je nakon 1945. godine doveo holokaust u pitanje bio je Hans Grimm. Taj njemački književnik i publicist, iako formalno nije bio član NSDAP-a, vidio je u nacionalsocijalističkoj diktaturi „...jedinu mogućnost ostvarivanja svojih kolonijalnih, socijalnih i nacionalističkih ideja“ (Weiß, 2005.: 164). Grimm je u svojim djelima *Die Erzbischofsschrift* i *Warum-woher-aber wohin* opravdao antisemitizam nazvavši ga defenzivnim, doveo je u pitanje brojnost nacističkih zločina i zastupao mišljenje da su Židovi samo “navodno” sustavno uništavani te je zahtijevao da se “razmisli o fizičkim mogućnostima” zločina (Grimm, 1954.: 198). Od Nijemaca koji su još pedesetih godina 20. stoljeća negirali holokaust te i dalje javno zastupali antisemitske teze i širili antisemitske parole valja spomenuti i Petera Kleista. Kleist, književnik i doktor prava, a ujedno i bivši pripadnik SS-a, zastupao je tezu da su Židovi suprotan pol od Germana i žele ih uništiti u “svojoj podmuklosti koju su stekli u svom više od dvije tisuće godina dugom egzilu” (Kleist 1952.: 91). Nekoliko godina poslije, 1959., i u Francuskoj je Paul Rassinier, političar i sveučilišni profesor, inače i sam bivši logoraš, doveo u pitanje broj žrtava u njemačkim koncentracijskim logorima (Rassinier, 1959.). Knjiga je izazvala veliki interes u SR Njemačkoj, dakako posebice u desnoekstremističkim krugovima, tako da je Rassinier početkom šezdesetih godina održao niz pozvanih predavanja u mnogim zapadnonjemačkim gradovima. Početkom šezdesetih godina je i američki povjesničar David L. Hoggan u svojoj knjizi iznio tezu da krivicu za izbijanje Drugoga svjetskog rata snose uglavnom Englezi, a ne Hitler (Hoggan, 1961.). Od britanskih revizionista svakako treba spomenuti Davida Irvinga, a Nije-

mac Thies Christophersen je svojom brošurou *Die Auschwitz-Lüge* (1973.) dodatno pomaknuo granice u negiranju holokausta. Naime, sve do početka sedamdesetih godina holokaust se negirao ili ublažavao parcijalno u pojedinim dimenzijama, ali Christophersen, inače bivši pripadnik zloglasnih SS-postrojbi, u potpunosti je negirao postojanje plinskih komora. Desnoekstremistički krugovi su Christophersenu knjigu dočekali kao konačni dokaz autentičnog očevidca da je holokaust potpuna izmišljotina neprijatelja Njemačke.

Revizionizam i negiranje holokausta danas su poveznica između različitih desnoekstremističkih grupa. Početni sporadični i ciljani kontakti između revizionista su od završetka Drugog svjetskog rata vremenom rezultirali pravom međunarodnom suradnjom, negiranje holokausta i revizionizam danas je pojava koju bilježimo od Europe, preko SAD-a i Latinske Amerike do Australije, Japana i arapskih zemalja (Wetzels, 1997.), tako da se sve više nazire "tendencija k globaliziranom revizionizmu" (Mayer, 2003.)

Pojavom interneta pojavile su se nove mogućnosti za međunarodnu komunikaciju, što su desni ekstremisti obilato iskoristili i o čemu će opširnije biti riječi u nastavku rada.

Nadalje, a kada je riječ o međunarodnoj desnoekstremističkoj suradnji, gotovo u svakoj zemlji Europske unije postoji najmanje jedan veliki skup desnih ekstremista na kojem sudjeluju delegacije iz drugih europskih država. Tome dakako treba pribrojiti nastupe raznih "gostiju" na kongresima i stranačkim skupovima, međunarodna druženja mladeži te svakodnevnu komunikaciju putem interneta i ostalih medija. Međunarodna suradnja je u prvom redu pragmatične naravi i pritom bismo mogli navesti dva bitna razloga: kao prvo, male i izolirane desnoekstremističke stranke, organizacije i pokreti pokušavaju sudjelovanjem u međunarodnim mrežama prevladati i kompenzirati svoju neveliku ulogu, te kao drugo, međunarodna suradnja omogućuje čelnicima i sljedbenicima razmjenu iskustava te time povoljno djeluje na ukidanje političke izolacije u određenoj zemlji.

Što se tiče institucionaliziranih međunarodnih desnoekstremističkih struktura i aktivnosti, nove mogućnosti suradnje desnih ekstremista otvorile su se činjenicom da se od 1979. godine članovi Europskog parlamenta biraju direktno. Još 1978. godine je čelnik Movimento Sociale Italiano (MSI) Giorgio Almirante pregovarao s vođom španjolske Fuerza Nueva (FN) Blasom Piñarom u Madridu o stvaranju Europske desnice (Euro-Destra). U pregovore se uključila i francuska Parti des Forces Nouvelles (PFN), a Almirantovo nastojanje da se ostvari suradnja i s britanskim National Front (NF) je propalo, jer se s time nije složila francuska PFN. Sličan tijek događaja mogao se na desnoekstremističkoj stranačkoj sceni zapadne Europe pratiti i osamdesetih i devedesetih godina dvadesetog stoljeća: s jedne strane intenziviranje međusobne suradnje, a s druge strane neuspjeh zbog nepremostivih međusobnih razlika u pojedinim pitanjima, programskih razilaženja, ali i osobnih animoziteta. Tako uoči izbora za Europski parlament 1984. uopće nisu vođeni razgovori o zajedničkoj desnoekstremističkoj izbornoj platformi, a 1989. godine nije došlo do spajanja svih desnoekstremističkih zastupnika u jednu frakciju jer se Talijani i Nijemci nisu uspjeli složiti oko pitanja južnog Tirola.

Kada je riječ o organiziranom stranačkom desnom ekstremizmu, njemu se nova perspektiva otvorila upravo pristupom Bugarske i Rumunjske Europskoj uniji. No još prije formalnog pristupa treba spomenuti susret u Beču u studenom 2005. godine, iniciranom od strane austrijskog FPÖ-a na kojem su sudjelovali predstavnici belgijske Vlaams Belang, Bruno Gollnisch iz francuske Front National i predsjednik bugarske Atake, Volen Siderov. Prisutni su bili i rumunjski predstavnici, kao i talijanski iz stranke Movimento Sociale-Fiamma Tricolore. Ukratko, uglavnom se radilo upravo o predstavnicima koji su otprilike godinu i pol kasnije utemeljili frakciju u Europskom parlamentu "ITS" (Identitet, tradicija, suverenitet). Na kraju skupa donesen je dokument tzv. "Bečki zaključak europskih patriotskih i nacionalnih stranaka i pokreta", u kojem, između ostalog, stoji: "Svjesni naše zajedničke odgovornosti za europske narode i raznolikost kultura i jezika koje oni predstavljaju, te oslanjajući se na nepromjenjive vrijednosti kršćanstva i prirodnog prava, mira i slobode te ugroženosti europskih vrijednosti globalizacijom, masovnim useljavanjem i neprihvatanjem stvarnosti od strane pripadnika *political correctness*, mi, predstavnici patriotskih i nacionalnih stranaka i pokreta u Europi, zahtijevamo (...) solidarnu borbu europskih naroda protiv socijalnih i ekonomskih posljedica globalizacije." Frakcija ITS u Europskom parlamentu postojala je od siječnja 2007. do studenoga 2007. godine. Presjedavajući frakcije bio je francuski političar Bruno Gollnisch, zamjenik Front National. Iz Belgije, Francuske, Italije, Austrije i Ujedinjenog Kraljevstva bilo je četrnaest zastupnika, a iz Bugarske i Rumunjske devet. Frakcija se konstituirala 15. siječnja 2007. godine. Početkom studenoga 2007. godine, pet predstavnika rumunjske Partidul Romania Mare (Stranka Velike Rumunjske), kao "znak protesta protiv ksenofobičnog stava i optužbi protiv rumunjskog naroda od strane Alessandre Mussolini", istupili su iz frakcije. Naime, Alessandra Musollini je izjavila da su "Rumunjima krađe postale stil života", a rumunjskog veleposlanika pozvala da napusti Italiju, jer Rumunji nisu poželjni. Dana 14. studenog frakcija je službeno raspuštena, budući da je imala manje od 20 članova. Kao reakciju na osnivanje te frakcije, Europski parlament je 2009. godine odlučio povisiti minimalni broj zastupnika za osnivanje frakcije s dotadašnjih 20 na 25 i proširiti broj matičnih zemalja iz kojih oni dolaze sa šest na sedam.

Trenutno najvažnija platforma za desnoekstremističke stranke u Europi danas je **Europski nacionalni front** (ENF). Njoj pripadaju njemački NPD (Nationademokratische Partei Deutschlands), La Falange (FE) – Španjolska, Noua Dreaptă (ND)-Rumunjska, Forza Nuova (FN) – Italija, Renouveau Francais (RF) - Francuska, i Hrisi Avgi – Grčka.

Stranke ENF-a uglavnom nisu prisutne u nacionalnim parlamentima (njemački NPD je prisutan u dva pokrajinska parlamenta – stanje 1.10.2012.). One se vide u tradiciji španjolskog fašista i osnivača Falange Espanola, Josea Antonia Prima de Rive (1903.-1936.) i inicijatora rumunjske Željezne garde, Corneliua Zelea Codreanu (1899-1938), koji se smatraju "ideološkim vođama". Stranke ENF-a imaju kontakte s militantnim neonacističkim spektrom.

Umreženost stranaka ENF-a vidljiva je u brojnim posjetima i "gostovanjima" njihovih čelnika na stranačkim kongresima i skupovima. Tako, primjerice, u redovite kontakte spadaju komemoracije u čast Iona Mote i Vasila Marina (siječanj, Madrid –

obojica su bili rumunjski dobrovoljci za vrijeme Španjolskog građanskog rata pa ih nakon pogibije španjolski fašisti slave kao mučenike), zatim "povorka s bakljama" u čast fašističkog generala Hrista Nikolova Lukova (veljača, Sofija), "povorka žalosti" zbog bombardiranja Dresdena (veljača, Dresden), komemoracija povodom godišnjice smrti Josea Antonia Primo de Rivere (studeni, Madrid) i sl.

Europski nacionalni front (ENF) samoga sebe opisuje kao decentraliziranu i paneuropsku udruhu neovisnih nacionalističkih stranaka i pokreta. Centralne točke ENF-a su "zaštita neovisnosti i identiteta europskih nacija" kao i "obrana tradicionalnih obiteljskih vrijednosti i socijalne pravednosti od kapitalističke globalizacije"¹⁰. "Europi fanatika globalizacije (...) i razornom separatizmu suprostavljamo Europu zavičajna", a to se odnosi u prvom redu protiv "kulture globalizacije" i "diktata SAD-a". Zajednički ciljevi stranaka ENF-a mogu se sažeti u, prema njihovim programskim ciljevima, nastojanjima izgradnje ekonomskog sustava koji se temelji na socijalnoj pravednosti, za razliku od globalističko-kapitalističkog ili marksističkog ekonomskog sustava.

Organizacijski temelj ENF-a postavljen je 2004. godine kada je čelnik NPD-a Udo Voigt posjetio španjolsku La Falangu i kada je između njih potpisan sporazum o suradnji. Cilj je bio stvaranje izborne platforme za izbore za Europski parlament i u dugoročnom planu osnivanje europske desno(ekstremističke) stranke koja će biti u stanju "...razviti se u pravu alternativu za obranu Europe nacija".¹¹ Njemački NPD, odnosno njegov čelnik Udo Voigt, u sporazumu je vidio i poziv ostalim europskim nacionalistima da se pridruže "osovini Madrid-Berlin" jer se "Pravila multinacionalnog kapitala, koji su podređeni američkoj doktrini 'New World Ordera' ne mogu suzbijati na nacionalnoj osnovi. Narodi Europe (...) moraju razraditi transnacionalnu strategiju kako bi političku moć orijentirali prema nacionalnim i povijesnim interesima".¹²

Kada je već riječ o međunarodnim kontaktima njemačkog NPD-a, onda valja istaknuti kako postoje intenzivni kontakti između NPD-a i British National Party (BNP).

Od međunarodnih skupova desnih ekstremista u posljednje vrijeme (do prve polovice 2012.) svakako treba spomenuti i susret desnih ekstremista 25. i 26.2.2012. u Rimu. U organizaciji Socijalnog pokreta za Europu i u spomen na Mikisa Mantakisa, grčkog fašista ubijenog 1975. godine, održan je skup kojem su prisustvovali predstavnici iz brojnih zemalja, Francuske (Troisième voie), Grčke (Patria Hellas), Španjolske (MSR) i dr. Za ilustraciju o profilu sudionika može se spomenuti podatak da su se, primjerice, u španjolski Movimiento Social Republicano (MSR) - Republikanski socijalni pokret – integrirale "...radikalne neonacističke snage iz Movimiento Patriota Socialista, Combat España te Nación y Europa (Büttner 2010.: 2).

Nadalje, svakako treba spomenuti i **World Union of National Socialists /Sektion Europa (W.U.N.S. Europe)**, osnovan po istoimenoj međunarodnoj mreži koju je 1962. godine inicirao vođa American Nazi Party (ANP), George Lincoln Rockwell.

¹⁰ Athens: 9th reunion of the European National Front, 07.02.2008., www.europeannationalfront.org

¹¹ Agreement NPD-a i La Falange, 1.12.2004., www.europeannationalfront.org

¹² Intervju s Udom Voigtom, u : *Final Conflict*, ožujak 2000.

W.U.N.S. je sedamdesetih i osamdesetih godina 20. stoljeća bio na vrhuncu djelovanja, dok je u devedesetim godinama potpuno izgubio na značenju. Godine 2006. W.U.N.S. je u SAD-u restrukturiran, a od početka 2007. godine ima i europsku sekciju, koju su inicirale neke manje skandinavske desnoekstremističke stranke. Toj sekciji pripadaju, prema vlastitim podacima, šest neonacističkih organizacija iz pet zemalja, a trinaest daljnjih europskih grupa i organizacija pripadaju međunarodnoj strukturi W.U.N.S.-a (www.nationalsocialist.net).

W.U.N.S. okuplja grupe koje zastupaju i transnacionalnu rasističku ideologiju *white power* koja ističe potrebu zajedničke borbe "bijele rase" protiv Crnaca, Židova i muslimana. Utoliko se W.U.N.S. razlikuje od klasičnih nacionalističkih predodžbi stranaka i grupa tzv. "Europe nacija". Političko značenje W.U.N.S.-a je malo, ali treba istaknuti kontakte s desnoterorističkim miljeom.

Osim institucionaliziranih međunarodnih desnoekstremističkih struktura i aktivnosti, svakako valja spomenuti i supkulturni desni ekstremizam koji je također međunarodno dobro povezan. Desni ekstremizam je danas postao mnogim mladima atraktivan, on se očituje npr. u rock-glazbi, stilu odijevanja i sl. Tipično za mladenačku desnoekstremističku supkulturu nisu samo organizacije s jasnim vodstvom, nego i otvorenije, neformalne veze. S pravom se stoga danas može govoriti o "modernizaciji mladenačkog desnog ekstremizma" (Klönne 1994., 131). Veliku ulogu ima internet. Njemačka Služba za zaštitu ustavnog poretka objavila je da prema njihovim spoznajama postoji oko 1000 internetskih stranica s desnoekstremističkim sadržajima na njemačkom jeziku (Verfassungsschutzbericht 2009), a primjerice u Španjolskoj postoji oko 200 stranica s fašističkim i rasističkim sadržajem (Büttner, 2010.).

Desni ekstremisti profitiraju od globalizacije komunikacije. Desni ekstremisti u mnogim europskim zemljama propagiraju uz pomoć američkih ili kanadskih *providera* sadržaje koji su u njihovim matičnim zemljama kažnjivi. Osim masivnog kvantitativnog porasta pojavljivanja na internetu, uočava se da i sadržaji postaju sve agresivniji, propagira se nasilje sve do objavljivanja "crnih listi" političkih protivnika i poziva na ubojstva. Internetski forumi također su od velikog značaja za povezivanje desnih ekstremista. Kao primjer može se navesti *skadi.net*, forum u okviru kojega korisnici komuniciraju pod šifrom, a tematski se radi o ideološkim pitanjima, šire se rasističke i antisemitske parole te se diskutira o desnoekstremističkoj rock-glazbi. Upravo atraktivnost desnoekstremističke mladenačke scene usko je povezana uz desnoekstremističku glazbu. Izbor određenog glazbenog pravca je za mnoge mlade ljude iznimno bitan i ima za neku mladenačku supkulturu konstituirajuću funkciju (Baacke, 1997.). U izgradnji međunarodnih kontakata glazbeni producenti imaju „odlučujuću ulogu u razvoju i umrežavanju međunarodne desnoekstremističke scene“ (Pötsch 2002.: 126). Tako se, primjerice, veze između NPD-a i National Alliance, najveće neonacističke organizacije u SAD-u, temelje u najvećoj mjeri na zajedničkim ekonomskim interesima Jensa Pühsea (Deutsche-Stimme-(DS)-Versand, Pühses Liste) i Williama Piercea (Resistance Records) u zajedničkom plasiranju nosača zvuka na tržište. Međutim, značaj producenata nije samo u nabavci novca za politički rad, nego imaju funkciju scenske elite, čvorišta u neslužbenim mrežama (Hitzler et.al., 2005.). Nadalje, u međunarodnim desnoekstremističkim krugovima, postoje simboli

i kodovi, čijim se korištenjem otvara mogućnost diskretne, ali istodobno vrlo jasne pripadnosti određenom svjetonazoru, odnosno određenoj sceni. Osim već spomenutih kratica i pojmova ZOG i "američka istočna obala" kojima se misli na mnoge Židove koji žive i rade na istočnoj obali SAD-a, kao primjer možemo navesti neke brojčane ili slovne kratice. Tako primjerice "88" označava *Heil Hitler* pozdrav, budući da je osmo slovo njemačke (i engleske) abecede slovo H. Kratica "18" označava prvo i osmo slovo (AH) i odnosi se na inicijale Adolfa Hitlera. Nadalje, američki neonacisti stvorili su u međunarodno umreženoj desnoekstremističkoj sceni raširen kod (168:1) kojim se označava podmetanje eksploziva desnoekstremističkog atentatora Timothyja McVeigha u Oklahoma Cityu 1995. godine kada je poginulo 168 ljudi. Hammerskinsi su još jedna međunarodna neonacistička organizacija. Oni su osnovani još 1986. godine u SAD-u kao paravojna grupa. Primjerice u Njemačkoj se broj Hammerskinsa procjenjuje na 200-300 pripadnika koji, osim vojničkog treninga, imaju i trgovine, katalošku prodaju, a organiziraju i koncerte. Kao interni pozdrav koristi se H.F.F.H. (Hammerskins Forever – Forever Hammerskins). U Njemačkoj se koristi i brojčani kod "13 47" , a odnosi se na 13, 4. i 7. slovo abecede i kratica je za nacistički pozdrav *Mit deutschem Gruß* („s njemačkim pozdravom"). To je u Njemačkoj prema čl. 86a Kaznenog zakonika zabranjeno, pa se to na taj način zaobilazi. Brojčanim kodom "28" ili "2+8" (drugo i osmo slovo abecede -BH) odnosi se na mrežu Blood&Honour, koja se bavi koordiniranjem tj. organiziranjem nastupa desnoekstremističkih grupa i naravno širenjem desnoekstremističke ideologije. Mreža je osnovana 80-ih godina 20. stoljeća u Velikoj Britaniji i stoga se i pravopisno odnosi na britanski engleski (brit. *honour*, a ne amer. *honor*). Inače "krv i čast", odnosno njem. *Blut und Ehre* bio je ugraviran natpis na noževima koje je nosila Hitlerova mladež (a i nirnberški rasni zakoni punim su se imenom zvali *Gesetz zum Schutz des deutschen Blutes und der deutschen Ehre*, odnosno Zakon za zaštitu njemačke krvi i njemačke časti). Blood and Honour divizije postoje danas u mnogim europskim zemljama, kao i u SAD-u i Australiji. Osim toga postoji militantna neonacistička organizacija Combat 18, kao svojevrsno "naoružano krilo" Blood&Honour grupe s težištem u Velikoj Britaniji i Skandinaviji, ali postoje pristalice i u Njemačkoj. Možemo još spomenuti brojčane oznake 192 (prvo, deveto i drugo slovo abecede) za "Adolf is back", "198" (devetnaesto i osmo slovo abecede) za nacistički pozdrav *Sieg Heil*. "14 WORDS"- 14 riječi odnose se na četrnaest riječi američkog desnog ekstremista, bolje rečeno terorista Davida Lanea: *We must secure the existence of our people and a future for white children* ("Moramo osigurati opstanak našeg naroda i budućnost bijele djece"). Ovaj pojam upotrebljavaju podjednako "bijeli rasisti" u SAD-u kao i desnoekstremistički *skinhead*-bandovi u Europi. Na odjeću se često šiva "KKK", oznaka za američku organizaciju Ku Klux Klan. Međutim, osim spomenute slovne kratice, često se koristi, u SAD-u, ali i u Europi, brojčani kod "311" koji označava simpatiju za ideologiju Ku Klux Klana. Kod se čita „tri puta jedanaesto slovo u abecedi", dakle KKK. Rasisti u SAD-u kreirali su brojne kratice koje označavaju tobožnju nadmoćnost "bijele" i "arijske" rase. Tako kratica RAHOWA, *Racial Holy War*, označava svjetonazor navodne svete borbe "bijelaca" i "arijaca" protiv ostalih (crnaca, manjina, Židova itd.) U Europi se ova kratica često koristi kao motiv na majicama ili CD-ima. Nadalje, WPWW označava *White Pride World Wide* – "Bijeli ponos širom svijeta", SWP označava *Supreme*

White Power kao sinonim za „nadmoćnost bijele rase“, „23“ se odnosi na 23. slovo abecede (W) i označava pripadnost „bijeloj rasi“, a „4/20“ (4:20 ili 420) označava 20. travnja - rođendan Adolfa Hitlera.

Vidljivo je, dakle, da je međunarodna desnoekstremistička mreža i suradnja od završetka Drugoga svjetskog rata do danas poprimila nove dimenzije. Tijekom druge polovice dvadesetoga stoljeća razvila se organizirana suradnja, koja uključuje redovite susrete desnoekstremističkih stranaka i organizacija, komunikaciju putem tzv. „novih medija“, ali i povezanost supkulturnog desnog ekstremizma.

4. MOGUĆNOSTI I MJERE PREVENCIJE I SUZBIJANJA DESNOG EKSTREMIZMA U ZAPADNOJ EUROPI

Na umreženost međunarodne suradnje desnih ekstremista i na njihovu organiziranu suradnju, potrebno je odgovoriti i osmišljenim i ciljanim mjerama prevencije i suzbijanja desnog ekstremizma. Zaustavljanje desnog ekstremizma ne može se reducirati samo na zabranu njegovih stranaka i organizacija, nego se prije svega mora raditi na jačanju demokratske kulture. Represivno zakonodavstvo ne može u korijenu suzbiti desni ekstremizam, ali ono njegovom suzbijanju može dati čvrsti okvir. Iako se i na europskoj razini, u zemljama Europske unije pronalaze neke koordinirane represivne mjere suzbijanja desnog ekstremizma, poput primjerice Zakona o sprečavanju diskriminacije, koncepte prevencije i mjere suzbijanja desnog ekstremizma donosi svaka zemlja za sebe. Usprkos tome, brojne europske zemlje imaju međusobno vrlo slične, dijelom i identične mjere represije. Nabrojimo samo neke (Schellenberg, 2009.): zabrana negiranja holokausta (Njemačka, Francuska), antirasistički zakoni (Belgija, Švicarska, Danska, Francuska, Velika Britanija, Italija, Švedska), mogućnost zabrane ekstremističkih organizacija (Austrija, Švicarska, Njemačka, Francuska, Švedska), zabrane publikacija i političkih stranaka (Austrija, Njemačka, Francuska), zabrana upotrebe određenih simbola, npr. nacističkog znakovlja (Njemačka). Što se Hrvatske tiče, u hrvatskom zakonodavstvu ne postoji članak Prekršajnog ili Kaznenog zakona koji bi, primjerice, isticanje ustaškog znakovlja izričito opisao kao kazneno djelo. U izmjenama Kaznenog zakona iz 2003. godine postojao je članak koji je sankcionirao veličanje fašističkih i drugih totalitarnih država ili ideologija. Međutim, Ustavni sud je te izmjene i dopune ukinuo tako da one u praksi nikada nisu zaživjele. Bitno je naglasiti da jezgra suzbijanja desnog ekstremizma leži u prevenciji. Mjerama prevencije moraju se obuhvatiti djeca i mladi, počevši od dječjih vrtića i nižih razreda osnovne škole, gdje treba započeti s razvijanjem demokratskih kompetencija. Obrazovni programi prevencije desnog ekstremizma uključuju programe demokratskog odgoja i ljudskih prava, interkulturalno učenje, edukaciju o holokaustu, pedagogiju raznolikosti, modele nenasilnog rješavanja sukoba i sl.

U mjere suzbijanja i prevencije desnog ekstremizma spadaju i mjere kojima je cilj pronalaženje alternativa za desne ekstremiste i omogućavanje njihove reintegracije u demokratsko društvo. Dakako, te su mjere, ovisno o „slučaju“ i koliko je to moguće, individualne i fleksibilne. U tom kontekstu mogu se spomenuti „Exit-

inicijative“ koje podržavaju izlazak iz desnoekstremističkih grupa i krugova. Te se inicijative pronalaze u Norveškoj, Švedskoj i Njemačkoj, a u Nizozemskoj se ozbiljno razmatraju mogućnosti njihove primjene (Valk et al., 2010.). U Švedskoj uspjeh postiže i inicijativa *Dialogue Police Officer* gdje se u direktnom kontaktu traži dijalog s potencijalnim desnoekstremističkim nasilnicima kako bi se preventivno djelovalo protiv nasilja (Löow, 2009.). I u Njemačkoj *Violence Prevention Network* nudi desnoekstremističkim nasilnicima lakše i kontrolirano napuštanje desnoekstremističke scene (Schellenberg, 2009.). Učinkovite strategije suzbijanja desnog ekstremizma uključuju i pomoć žrtvama diskriminacije, posebice desnoekstremističkog nasilja. Kao primjer može se navesti nizozemski *Radar Rotterdam-Rijnmond* (www.radar.nl/read/rotterdam_rijnmond) ili pak *Opferperspektive Brandenburg* u Njemačkoj (www.opferperspektive.de)

U Francuskoj su teme rasizma i antisemitizma ušle u kurikulum obrazovanja policajaca (Camus, 2009.) ali i učitelja, a školski projekti poput njemačkog *Demokratie lernen&leben*, razvijen od strane BLK (Bund-Länder-Kommission für Bildungsplanung und Forschungsförderung), a utemeljen na ekspertizi Wolfganga Edelsteina i Petera Fausera (Edelstein i Fauser, 2001.), usmjeren je na demokratizaciju školskog života i poticanje mladih ljudi na aktivno sudjelovanje u civilnom društvu. Program je zamišljen kao odgovor na nasilje, desni ekstremizam, rasizam i antisemitizam kod mladih ljudi.

Od mjera prevencije svakako se moraju još spomenuti mjere doškoloavanja zaposlenika u državnim institucijama, od odgojno-obrazovnih ustanova pa sve do sudaca. Naime, bitno je da ljudi koji se na ovaj ili onaj način profesionalno bave mladima budu upoznati s desnoekstremističkim kodovima i parolama kako bi mogli na njih reagirati na odgovarajući način. Kao primjer može se navesti program kojeg je razvio *National Courts Administration* u Švedskoj, doškoloavanje za suce s težištem na kriminalitetu počinjenom iz rasističkih pobuda (Löow, 2009.). Kad je već riječ o državnim institucijama, onda svakako treba suzbijati i desni ekstremizam u njihovim redovima. Kao primjer dobre prakse mogu se navesti grupe za zaštitu ljudskih prava u Francuskoj, *Observatoire des Violences Policières* i *Observatoire des Libertés Publiques* koje pokreću inicijative za promatranje povreda ljudskih prava u policijskim redovima (Camus, 2009.). U tom kontekstu može se spomenuti i intenzivno bavljenje njemačkog *Amnesty Internationala* s primjerima rasizma i povrede ljudskih prava u njemačkoj policiji.

5. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Globalizacija je prema desnoekstremističkom poimanju instrument vladavine onih koji u ime profita žele uništiti nacije i njihovu samostalnost i specifičnost. Globalizacija označava iz desnoekstremističke perspektive moć velikog kapitala, američki kulturni imperijalizam i “multirasni” genocid. Procesom globalizacije nije ugrožena samo nacionalna ekonomija, nego – iz perspektive desnih ekstremista daleko važnije – i nacionalna kultura, identitet i tradicija.

Proces globalizacije je ciljano uništavanje kultura, tradicija i vrijednosti (u konačnici i nacija i naroda) od strane globalista, a vodeću ulogu među „globalistima“ imaju Sjedinjene Američke Države, odnosno naročito „istočna obala“ (kao sinonim za židovsku prevlast). U taj „globalizacijski plan“ su osim toga uključene i brojne druge vlade i elite pod zajedničkim nazivnikom ZOG (Zionist Occupied Government).

Desnoekstremističkim „antiglobalistima“ nije primaran cilj suzbijanje ekonomske globalizacije, nego kulturološke globalizacije, posebice amerikanizacije. Protuteža globalizacijskim procesima, budući da se oni povezuju sa socijalnim i kulturnim temama i neprestano „etniziraju“, jest u fiksiranju na etnički i politički homogenu državu koja bi se trebala izolirati od kulturnih, političkih, društvenih i privrednih utjecaja iz drugih zemalja.

Budući da „neprijatelj“ nije nacionalno, nego globalno organiziran, tako se i desni ekstremisti sve više okreću transnacionalnom umrežavanju. Desni ekstremizam postao je transnacionalan ne samo u ideološkom, nego i u strukturnom smislu. Desnoekstremistički antiglobalisti se „globaliziraju“, a pritom im je zajednički cilj i ideološki element upravo borba protiv „globalizma“ i „globalista“. Iako su u vlastitim zemljama često potpuno razjedinjeni, polako ali sigurno se kristalizira transnacionalna ekstremistička desnica, ili, kako je provokativno neki nazivaju, internacionalna nacionalista. Međutim, desni ekstremisti još uvijek imaju posebne nacionalističke interese i ideološke razlike, različite strategije koje se tiču savezništva, te osobne animozitete, što je naposljetku i uzrokovalo raspad frakcije ITS u Europskom parlamentu. Utoliko se možemo složiti sa Richardom Stössom, da „primat nacionalnog otežava međunarodnu suradnju desnih ekstremista“ (Stöss 2001.: 30). Desni ekstremisti uviđaju potrebu i svrsishodnost međunarodne suradnje, ali pritom se susreću s dilemom spojivosti nacionalizma i internacionalizma, što je bitan razlog zašto desni ekstremizam – unatoč intenzivnijoj međunarodnoj suradnji i permanentnoj razmjeni informacija - zbog svoje globalne povezanosti ne predstavlja veću i ozbiljniju prijetnju demokratskim sustavima. Međutim istovremeno, a kada je riječ o desnom ekstremizmu, posebno zabrinjava međunarodna povezanost na području mladenačke supkulture. Očito je da postoje organizacije koje na međunarodnoj razini koordiniraju nastupe desnoekstremističkih rock-grupa, a i u području komunikacije i odijevanja postoje međunarodno prepoznatljivi i korišteni simboli.

Preostaje još samo istaknuti da se, kao što je vidljivo, desni ekstremizam istovremeno pojavljuje u organiziranom i supkulturnom obliku. Oba oblika, iako na prvi pogled nemaju identične ciljeve i načela, ipak ne postoje neovisno jedan od drugoga. Stoga mjere prevencije i suzbijanja desnog ekstremizma moraju imati i široki raspon; od odgojno-obrazovnih programa koji obuhvaćaju demokratski odgoj u širem smislu riječi, što uključuje edukaciju djece, mladih, ali i odraslih, pa sve do mjera represivnog zakonodavstva, poput npr. antirasističkih zakona, mogućnosti zabrane ekstremističkih stranaka i organizacija itd. Dio europskih zemalja spoznao je potrebu upravo takve organizirane i temeljite prevencije desnog ekstremizma. Na samom kraju preostaje još konstatirati da globalna povezanost desnih ekstremista ne predstavlja automatski i znatno ozbiljniju prijetnju demokratskim društvima, ali sama činjenica da ta povezanost postoji i da desni ekstremisti pokušavaju prevladati

nacionalne suprotnosti, pokazuje da se desni ekstremizam zbog svog potencijala ni u kom slučaju ne smije zanemariti, nego mu se mora posvetiti pojačana i kontinuirana pažnja.

LITERATURA

- Baacke, Dieter (1997.) „Die Welt der Musik und die Jugend. Eine Einleitung“. U: Baacke, Dieter (ur.): *Handbuch Jugend und Musik*. Opladen: Leske+Budrich.
- Bieling, Hans-Jürgen (2000.) *Dynamiken sozialer Spaltung und Ausgrenzung. Gesellschaftstheorien und Zeitdiagnosen*. Münster: Westfälisches Dampfboot.
- Butterwege, Christoph - Gudrun Hentges (ur.) (2006.) *Zuwanderung im Zeichen der Globalisierung*. Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften.
- Büttner, Frauke (2010.) *Impulse gegen Rechtsextremismus. Europa auf dem rechten Weg? Länderanalyse Spanien*. Berlin: Friedrich Ebert Stiftung.
- Camus, Jean Yves (2009.) „Country Report France“ U: *Strategies for Combating Right-Wing Extremism*. Gütersloh: Bertelsmann Stiftung. Str. 127-178.
- Christophersen, Thies (1973.) *Auschwitzlüge. Ein Erlebnisbericht*. Mohrkirch: Kritik-Verlag.
- Copsey, Nigel (2004.) *Contemporary British Fascism: The British National Party and its Quest for Legitimacy*. Houndmills/New York: Palgrave Macmillan.
- Edelstein, Wolfgang - Fauser, Peter (2001.) *Demokratie lernen und leben*. Bonn: Bund-Länder-Kommission für Bildungsplanung und Forschungsförderung (BLK).
- Gessenharter, Wolfgang (1987.) „Extremismus“. U: A. Görnitz i R. Prätorius: *Handbuch Politikwissenschaft. Grundlagen, Forschungsstand, Perspektiven*. Reinbek: Rowohlt. Str. 84-86.
- Gollnisch, Bruno (2005.) „Die katastrophale Entwicklung der EU.“ U: Mölzer, Andreas: *Europa im rechten Licht. Rechtsdemokraten und Patrioten über Zustand und Zukunft des Kontinents*. Wien: W3-Verlag. Str. 161-166.
- Grimm, Hans (1950.) *Die Erzbischofschrift*. Göttingen: Plesse-Verlag.
- Grimm, Hans (1954.) *Warum-woher-aber-wohin? Vor, unter, nach der geschichtlichen Erscheinung Hitler*. Lippoldsberg: Klosterhaus-Verlag.
- Herkommer, Sebastian (ur.) (1999.) *Soziale Ausgrenzungen. Gesichter des neuen Kapitalismus*. Hamburg: VSA-Verlag.
- Hoggan, David L (1989.) *The Forced War. When Peaceful Revision Failed*. Newport: Institute for Historical Review (prvo izdanje 1961. *Der erzwungene Krieg. Die Ursachen und Urheber des 2. Weltkriegs*. Tübingen: Grabert-Verlag).
- Hitzler, Ronald - Thomas Bucher - Arne Niederbacher (2005.) *Leben in Szenen. Formen jugendlicher Vergemeinschaftung heute*. Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften.

- Jaschke, Hans-Gerd (1994.) *Rechtsextremismus und Fremdenfeindlichkeit. Begriffe, Positionen, Praxisfelder*. Opladen: Westdeutscher Verlag.
- Kaase, Max (1996.) „Politischer Extremismus“. U: Nohlen, Dieter (ur.): *Wörterbuch Staat und Politik*. Piper: München.
- Kleist, Peter (1952.) *Auch du warst dabei. Ein Buch des Ärgernisses und der Hoffnung*. Heidelberg: Vowinkel.
- Klönne, Arno (1994.) „Jugend und Rechtsextremismus“. U: Kowalsky, Wolfgang - Schroeder, Wolfgang (ur.): *Rechtsextremismus. Einführung und Forschungsbilanz*. Opladen: Westdeutscher Verlag. Str. 129-142.
- Le Pen raciste. *L'Humanité* od 29. travnja 2002. godine.
- Löow, Helene (2009.) „Country Report Sweden“. U: *Strategies for Combating Right-Wing Extremism*. Gütersloh: Bertelsmann Stiftung. Str. 425-462.
- Mahler, Klaus (1996.) „Die NS-Nachkriegsnetze“. U: Mecklenburg, Jens: *Handbuch-deutscher Rechtsextremismus*. Elefanten Press: Berlin.
- Mayer, Elke (2003.) *Verfälschte Vergangenheit. Zur Entstehung der Holocaust-Leugnung in der Bundesrepublik Deutschland unter besonderer Berücksichtigung rechtsextremer Publizistik von 1945-1970*. Frankfurt am Main: Peter Lang Verlag.
- Pfahl-Traughber, Armin (1993.) *Rechtsextremismus. Eine kritische Bestandsaufnahme nach der Wiedervereinigung*. Bonn: Bouvier.
- Pötsch, Sven (2002.) „Rechtsextreme Musik“. U: Grumke, Thomas - Wagner, Bernd (ur.): *Handbuch Rechtsradikalismus. Personen-Organisationen-Netzwerke vom Neonazismus bis in die Mitte der Gesellschaft*. Opladen: Leske+Budrich. Str. 117-127.
- Rassinier, Paul (1959.) *Die Lüge des Odysseus*. Wiesbaden: Priester.
- Sammons, Jeffrey L.(ur.) (1998.) *Die Protokolle der Weisen von Zion. Die Grundlage des modernen Antisemitismus - eine Fälschung. Text und Kommentar*. Göttingen: Wallstein Verlag.
- Schellenberg, Britta (2009.) *Strategien zur Bekämpfung des Rechtsextremismus in Europa*. München: CAP Analyse.
- Schellenberg, Britta (2009.) „Country Report Germany“. U: *Strategies for Combating Right-Wing Extremism*. Gütersloh: Bertelsmann Stiftung. Str. 179-248.
- Stöss, Richard (1989.) *Die extreme Rechte in der Bundesrepublik Deutschland. Entwicklung, Urschen, Gegenmaßnahmen*. Opladen: Westdeutscher Verlag.
- Stöss, Richard (2001.) *Zur Vernetzung der extremen Rechten in Europa*. Berlin: Arbeitshefte aus dem Otto-Stammer-Zentrum Nr. 5.
- Valk, Inneke van der - Willem Wagenaar - Demant Froukje (2010.) *Racism&Extremism Monitor. The extreme right: entry and exit*. Amsterdam: Anne Frank House/Leiden University.
- Velički, Damir (2010.) *Desni ekstremizam, radikalizam i zapadnoeuropska Nova desnica*. U: *Politička misao* 47(2): 67-84.

Weiß, Hermann (ur.) (2005.) *Biographisches Lexikon zum Dritten Reich*. Fischer Taschenbuch Verlag: Frankfurt am Main.

Wetzel, Juliane (1997.) „Die Leugnung des Genozids im internationalen Vergleich.“ U: Bailer-Galanda, Brigitte (ur.). *Die Auschwitzleugner. Revisionistische Geschichtslüge und historische Wahrheit*. Elefanten Press: Berlin.

Woyke, Wichard (2003.) „Politisches System, Europa und Globalisierung“. U: Rüdiger, Robert (ur.). *Bundesrepublik Deutschland – Politisches System und Globalisierung*. Münster: Waxmann Verlag.

Internetske stranice:

http://www.npd-trier.de/Programmatik/12_Thesen_zum_Globalismus.pdf
(01.10.2007.)

<http://www.ds-versand.de> (1.12.2006).

<http://www.jnbuvo.de> (1.9.2006)

<http://www.jn-nrw.de/kampagnen/ausbildungsplatzkampagne/aktuelles.htm>
(1.9.2006.)

<http://www.bnp.org.uk> (18.3.2006).

www.nvp.at (1.10.2010.)

www.europeannationalfront.org (08.02.2008.)

GLOBALIZATION AND THE INTERNATIONAL NETWORK OF RIGHT-WING EXTREMISTS

Damir Velički

Summary

According to right-wing worldview, globalization is a ruling method of those who want to destroy nations and their particularities in order to gain profit. At the same time, globalization has become a very important topic in right-wing extremists' agitation beyond particular national borders. Right-wing opponents to globalization form global networks, thus getting globalized in their endeavour to fight globalization. Right-wing extremism has become transnational in the ideological and structural sense. Owing to the complexity of the phenomenon, this paper only looks into some of its aspects. Firstly, the paper presents an analysis of the activities of a number of West European right-wing extremist parties. Secondly, it analyses right-wing extremism as a transnational phenomenon, forms of the international networking of right-wing parties and organizations, international right-wing network concerning youth subcultures, as well as measures of repression and prevention in some European countries. The author concludes that right-wing extremism, in its organized form, as well as in its subcultural form, does not pose any serious threat to democratic societies, despite its international networking. Nevertheless, the very fact that right-wing extremists are trying to overcome national differences, points to the fact that right-wing extremism should be kept under close scrutiny.

Key words: globalization, right-wing extremism, right-wing extremist subculture, prevention